

БЪДИ ИНФОРМИРАН !

ЗАЩИТАВАЙ ПРАВТА СИ !

СПАЗВАЙ ЗАДЪЛЖЕНИЯТА СИ !

ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА БЕЗРАБОТИЦА

2019 г.

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАШИТЕ КЛИЕНТИ

Какво трябва да знаем във връзка с правото на парично обезщетение за безработица?

- Право на парично обезщетение за безработица имат лицата, за които са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд „Безработица“ най-малко 12 месеца през последните 18 месеца преди прекратяване на осигуряването, и които:
 - имат регистрация като безработни в Агенцията по заетостта;
 - не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България или пенсия за старост в друга държава или не получават пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или професионална пенсия по чл. 168 от Кодекса за социално осигуряване (КСО);
 - не упражняват трудова дейност, за която подлежат на задължително осигуряване по КСО или по законодателството на друга държава, с изключение на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда (сключили трудов договор за краткотрайна сезонна селскостопанска работа за един ден).
- За придобиване право на парично обезщетение се зачита и времето:
 - на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете;
 - на платените и неплатените отпуски за временна неработоспособност и за бременност и раждане, както и отпуски при осиновяване на дете до 5-годишна възраст;
 - на неплатения отпуск до 30 работни дни през една календарна година;
 - зачетено за осигурителен стаж по законодателството на друга държава на основание на международен договор, по който Република България е страна или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.

Какви документи са необходими, за да се прецени правото на парично обезщетение за безработица?

- Паричното обезщетение за безработица по чл. 54а, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване се отпуска въз основа на заявление декларация по образец съгласно Приложение № 1 към Наредбата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица, към което се прилагат:
 - документ за самоличност (за справка);
 - акт за прекратяване на правоотношението (за справка);
 - документи, удостоверяващи осигурителен стаж, придобит по законодателството на държава, с която се прилага международен договор, по който Република България е страна, или европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност
- В случай че по представен документ, удостоверяващ осигурителен стаж и/или доход по законодателството на държава, с която се прилагат европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност, е необходимо изясняване на осигурителния стаж и/или доход, до постъпване на отговор от компетентната институция на другата държава преценката на правото и определянето на размера на паричното обезщетение за безработица се извършва въз основа на наличните редовни документи и на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 КСО.
- Заявлението декларация по образец съгласно Приложение № 1 се подава лично, чрез упълномощено съгласно чл. 18 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) лице или по електронен път с квалифициран електронен подпис (КЕП), или с персонален идентификационен код (ПИК) в избрано от лицето териториално поделение на Националния осигурителен институт (НОИ).
- Паричното обезщетение за безработица, придобито по условията на чл. 230 и 231 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, се отпуска въз основа на заявление декларация по образец – Приложение № 3 към Наредбата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица, към което се прилагат:
 - документ за самоличност (за справка);
 - акт за прекратяване на правоотношението (за справка);
 - удостоверение на командира (началника) на военното формирование, в което е преместен военнослужещият, за датата на преместване и/или за времето на участие в международна операция (мисия).
- Заявлението декларация по образец – Приложение № 3 се подава лично, чрез упълномощено съгласно чл. 18 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) лице или по електронен път с квалифициран електронен подпис (КЕП), или с персонален идентификационен код (ПИК) в избрано от лицето териториално поделение на Националния осигурителен институт (НОИ).
- При прието заявление декларация с нередовни или липсващи документи териториалното поделение на НОИ уведомява лицето в 7-дневен срок от приемането на заявлението декларация, като му дава необходимите указания за отстраняване на нередностите. Уведомяването се извършва лично срещу подпис, чрез лицензиран пощенски оператор с обратна разписка на посочен точен адрес или по електронен път по реда на Закона за електронното управление (ЗЕУ). Уведомяването може да се извърши и по телефона, което се удостоверява с подпис на извършилото го длъжностно лице.

Въз основа на кои данни се отпускат и изчисляват обезщетенията за безработица?

- Отпускането, изчисляването, изменянето, отказването, спирането, прекратяването, възобновяването и възстановяването на паричните обезщетения за безработица се извършва въз основа на данните за осигурителния доход, осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, дните в осигуряване на осигурените лица, които осигурителите, осигурителните каси и работодателите периодично представят в Националната агенция за приходите и данните, декларирани в подадените от лицата документи за отпускане на паричните обезщетения.

В какви срокове се изплаща паричното обезщетение за безработица?

- Изплаща се от датата на последното прекратяване на осигуряването, ако:
 - заявлението декларация е подадено в ТП на НОИ в тримесечен срок от тази дата;
 - лицето се е регистрирало като безработно в Агенцията по заетостта в срок 7 работни дни от тази дата.
- Ако заявлението декларация е подадено по неуважителни причини след изтичането на тримесечния срок, паричното обезщетение се изплаща от датата на заявлението декларация за определения период, намален със закъснението.
- Ако заявлението декларация е подадено в 3-месечен срок, а регистрацията на лицето като безработно в Агенцията по заетостта е направена след изтичане на срока от 7 работни дни по неуважителни причини, паричното обезщетение се изплаща от датата на регистрацията за определения период, намален със закъснението.

Какъв е размерът на паричното обезщетение за безработица?

- Дневното парично обезщетение за безработица е в размер 60 на сто от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд „Безработица“ за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването, и не може да бъде по-малко от минималния и по-голямо от максималния дневен размер на обезщетението за безработица.
- Месечният размер на паричното обезщетение за безработица се определя, като полученият по описания по-горе ред дневен размер се умножи по броя на работните дни в месеца, за който се отнася.
- Минималният и максималният дневен размер на обезщетението за безработица се определят ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. За 2019 г. дневният минимален размер на паричното обезщетение за безработица е 9 лв., а дневният максимален размер – 74,29 лв.
- Безработните лица, чиито правоотношения са били прекратени по тяхно желание или с тяхно съгласие, или поради виновното им поведение, на основание чл. 325, т. 1 и 2, чл. 326, 330 и 331 от Кодекса на труда, чл. 103, ал. 1, т. 1, 2 и 5, чл. 105, чл. 107, ал. 1, т. 1 – 4 и чл. 107а от Закона за държавния служител, чл. 162, т. 1 и 6, чл. 163 и чл. 165, т. 2 и 3 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, чл. 226, ал. 1, т. 4, 6, 8 и 16 от Закона за Министерството на вътрешните работи, чл. 101, ал. 1, т. 5, 7 и 9 от Закона за Държавна агенция „Разузнаване“ и чл. 165, ал. 1, т. 2, 3 и 5 и чл. 271, т. 2, 3 и 5 от Закона за съдебната власт или по други закони, получават минималния размер на паричното обезщетение за безработица за срок 4 месеца (чл. 54б, ал. 3 от КСО). От 01.01.2018 г. в обхвата на горесцитираната ал. 3 на чл. 54б от КСО попадат и лицата, чиито правоотношения са прекратени на основание чл. 331 от КТ и чл. 107а от ЗДСл.

- Безработните лица, придобили право на парично обезщетение за безработица преди изтичането на три години от предходно упражняване на правото на такова обезщетение, получават минималния размер на обезщетението за срок 4 месеца.
- Лицата, наети на работа на непълно работно време в срока за изплащане на паричното обезщетение и получаващи възнаграждение по-малко от минималната работна заплата, установена за страната, получават обезщетение за безработица в размер 50 на сто от полагащото им се парично обезщетение за оставащия период на изплащането.
- Когато в периода от 24 календарни месеца, от който се определя среднодневното възнаграждение или среднодневният осигурителен доход, се включва време, което се зачита за осигурителен стаж, без да се дължат осигурителни вноски, или през което лицето не е осигурено за безработица, при определяне на осигурителния доход се вземат съответно:
 - за времето на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете, на неплатен отпуск за временна неработоспособност и за бременност и раждане и на неплатен отпуск до 30 работни дни през една календарна година – среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответния период;
 - за времето на платен отпуск за временна неработоспособност и за бременност и раждане, както и отпуск при осиновяване на дете до 5-годишна възраст – доходът, от който е определено паричното обезщетение по правоотношенията, по които лицето е осигурено за безработица;
 - за времето, зачетено за осигурителен стаж по законодателството на друга държава на основание международен договор, по който Република България е страна – среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответния период;
 - за времето, през което лицето не е осигурено за безработица – среднодневната минимална работна заплата, установена за страната за съответния период.

Какви са сроковете за изплащане на паричните обезщетения за безработица?

- Паричните обезщетения за безработица се изплащат за срок, определен според продължителността на осигурителния стаж, по време на който лицата са били осигурени за безработица, за времето след 31 декември 2001 г. Срокът на изплащане на обезщетението за безработица, отпуснато на основание чл. 54а от КСО е между 4 и 12 месеца (виж таблицата в дясно).

Осигурителен стаж с осигуряване за безработица за времето след 31 декември 2001 г. (години)	Срок на изплащане на обезщетението (месеци)
до 3 години	4
от 3 години и 1 ден до 7 години	6
от 7 години и 1 ден до 11 години	8
от 11 години и 1 ден до 15 години	10
над 15 години	12

Как се изплащат паричните обезщетения за безработица?

- Паричните обезщетения за безработица се изплащат по декларирани от правоимащите лица лични платежни сметки, обозначени с Международен номер на банкова сметка (International Bank Account Number – IBAN), водени от доставчици на платежни услуги (ДПУ), лицензирани от Българската народна банка (БНБ), и клонове на доставчици на платежни услуги, осъществяващи дейност на територията на страната.
- При промяна на платежната сметка в срок до 7 работни дни лицето подава декларация по образец съгласно приложение № 5 от Наредбата за отпускане и изплащане на паричните обезщетения за безработица.

Кога се спира изплащането на паричните обезщетения за безработица?

- Изплащането на паричното обезщетение за безработица се спира за периода, през който лицето получава обезщетение за временна неработоспособност или обезщетение за оставане без работа на основание нормативен акт.
- Безработният е длъжен да декларира пред съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт настъпването и отпадането на тези обстоятелствата в срок до 7 работни дни.
- Изплащането се възобновява от деня на отпадане на основанието за спиране за оставащия към датата на спиране период.
- Длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт, спира с разпореждане производството по отпускането или изплащането на обезщетението за безработица, когато има данни, които могат да доведат до издаване на разпореждане за отказ или прекратяване изплащането на обезщетението и/или е необходимо изясняване на осигурителен стаж и/или осигурителен доход при прилагане на разпоредбите на международен договор, по който Република България е страна, или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.

В кои случаи се прекратява изплащането на обезщетения за безработица?

- Изплащането на паричното обезщетение за безработица се прекратява при:
 1. започване на трудова дейност, за която лицето подлежи на задължително осигуряване по КСО или законодателството на друга държава, с изключение на лицата по чл. 114а, ал. 1 от Кодекса на труда (склучили трудов договор за краткотрайна сезонна селскостопанска работа за един ден);
 2. прекратяване на регистрацията от Агенцията по заетостта;
 3. придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България или пенсия за старост в друга държава, или при отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или на професионална пенсия по чл. 168 от КСО;
 4. смърт на безработния.
- Лицето е длъжно да декларира пред ТП на НОИ за настъпването на обстоятелствата по горните т. 1, 2 и 3 в срок до 7 работни дни.
- Ако по време на получаване на паричното обезщетение лицето започне да упражнява дейност – основание за задължително осигуряване по чл. 4 от КСО или трудова дейност по законодателството на друга държава, която бъде преустановена след по-малко от 12 месеца, изплащането на паричното обезщетение се възстановява за оставащия към датата на прекратяването период, ако регистрацията на лицето в Агенцията по заетостта е направена в срок 7 работни дни от прекратяване на трудовата дейност. Ако регистрацията е направена след този срок по неуважителни причини, изплащането на паричното обезщетение се възстановява от датата на новата регистрация за оставащия към датата на прекратяването период, намален със закъснението.

Възстановява ли се добросъвестно получено парично обезщетение за безработица?

- Изплатените парични обезщетения за безработица се възстановяват от лицата за периода на полученото обезщетение за оставане без работа поради незаконно уволнение, определено съгласно нормативен акт.
- В 7-дневен срок от изплащане на обезщетението за оставане без работа поради незаконно уволнение осигурителят е длъжен да представи копия от съдебното решение и платежните документи в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт.

- Изплатените парични обезщетения за безработица се възстановяват от лицата за периода, за който им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България, или пенсия за старост в друга държава, пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а или професионална пенсия по чл. 168, и за периода, през който са получавали парично обезщетение за временна неработоспособност, за бременност и раждане или обезщетение за оставане без работа, определено съгласно нормативен акт.
- За възстановяване на изплатените обезщетения за безработица длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица в ТП на НОИ, или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на поделението, издава разпореждане, което подлежи на принудително изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

Какъв е редът за отпускане, изплащане, изменение, спиране и прекратяване на паричните обезщетения за безработица?

- Паричните обезщетения за безработица се отпускат, изменят, отказват, спират, прекратяват, възобновяват и възстановяват с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт. Длъжностното лице се произнася в 14-дневен срок от подаването на заявлението декларация или от настъпването на съответните обстоятелства.
- Влязлото в сила разпореждане може да се измени или отмени от органа, който го е издал, когато:
 - са представени нови документи или доказателства, които имат значение за определяне правото, размера и периода на паричното обезщетение за безработица;
 - паричното обезщетение за безработица е неправилно отпуснато или неправилно е отказано отпускането му.

За повече информация използвайте специализираните секции в Интернет страницата на Националния осигурителен институт, или се обърнете към съответното териториално поделение на НОИ.

2019 г.